

відповідно, лексичний і образний лад культового співу й індивідуального інтонаційного словника автора. Так, завдяки різностильовому тематизму прокреслюється шлях від емоційної прострації гімну до психологічних колізій хоралу. Партильність у цьому творі служить основним змісто- і структуроутворювальним фактором, не перетворюючи його, однак, у власне партиту, більше того, вступаючи у взаємодію з іншим, сонатним за своїм походженням драматургічним і жанровим нормативом. Це надає квартету певної жанрової дифузності, підкріплюваної й деякими прикладами жанру концерту: кожна частина циклу має своїх солістів – перша відкривається партією віолончелі, у другій більшу роль відіграють скрипки, у третій – спершу висувається на перший план альт, а потім, у фугато, і віолончель, у четвертій частині панує соло другої скрипки. Здається, що таке схрещування різних жанрових якостей також певною мірою може вважатися проявом принципу партильності як жанру, “проміжного” за своєю природою.

Висновки. Отже, проаналізовані вище твори підтверджують правомірність запропонованого терміна “партильність” завдяки його актуальності для музичного мистецтва різних історичних періодів – від епохи бароко до сьогодення. З’являється можливість інтерпретувати партильність як прояв однієї з родових властивостей художньої культури до постійної самосвідомості, яка не переривається навіть у історичні періоди, здавалося, зайняті вивченням реального людського буття у зрізі його сьогодення. Це дає змогу вивчати під знаком партильності багато творів музичного мистецтва, на перший погляд, далеких від естетичних зв’язків з епохою бароко та її жанровою системою.

Література

1. Арановский М. Мышление, язык, семантика / М. Арановский // Проблемы муз. мышления. – М., 1974. – С. 90–128.
2. Арановский М. Структура музыкального жанра и современная ситуация в музыке / М. Арановский // Муз. современник : сб. ст. – М., 1987. – Вып. 6. – С. 5–44.
3. Григорьева Г. Стилевые проблемы русской советской музыки второй половины XX века / Г. Григорьева. – М. : Сов. композитор, 1989. – 206 с.
4. Калашник М. Сюита и партита в фортепианном творчестве украинских композиторов XX в. / М. Калашник. – Х. : Форт ЛТД, 1994. – 187 с.
5. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр: история и современность / М. Лобанова. – М. : Сов. композитор, 1990. – 224 с.

КАПІТАНЕЦЬ О.М.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Реформування економічних відносин в Україні спричинило активне формування ринку освітніх послуг. У зв’язку із цим виникла гостра потреба в пошуках шляхів і засобів упровадження в навчальний процес педагогічного менеджменту як самостійного виду професійної діяльності, спря-

мованого на досягнення організацією визначеної мети шляхом раціонального використання людських і матеріальних ресурсів.

На жаль, у викладацькій діяльності нерідко можна помітити таке явище, коли один викладач учить психологів, але сам як психолог у “навчанні життя” слабкий. Інший веде заняття з менеджменту, але сам здійснює управління процесом навчання недосконало. Викладач, який свідомо організовує процес навчання з урахуванням вищезазначених недоліків, може досягти кращих результатів у своїй педагогічній діяльності. Тому перед системою вищої педагогічної освіти поряд з іншими професійними завданнями висувається проблема оволодіння новими знаннями, навичками, користування ними на практиці. Важливою частиною останніх є оволодіння наукою й мистецтвом менеджменту. Ми згодні з позиціями вчених М.Х. Мескона, М. Альберта, Ф. Хедоурі та інших, які розглядають менеджмент як уміння досягати поставленої мети, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей.

При цьому головними завданнями менеджменту в педагогіці є вивчення основних запитів споживачів (батьків, учнів, педагогічної громадськості, керівників); пропаганда й поширення кращих педагогічних ініціатив; створення умов для залучення додаткових фінансових джерел розвитку освітніх послуг.

Звідси випливають напрями менеджерських зусиль: створення єдиного інформаційного поля для виробників і споживачів освітніх послуг та забезпечення їх постійної взаємодії через посередників-менеджерів. Тому педагогічний менеджмент став пріоритетною ланкою в успішному керівництві навчальним закладом.

Стосовно освітнього процесу педагогічний менеджмент у навчанні є цілеспрямованою педагогічною діяльністю керівників з організації та створення ефективної системи управління процесом навчання фахівців. Сам процес навчання слід розглядати як єдину педагогічну технологію, технологічний процес (Н.А. Давидов, Н.А. Бойченко).

Підвищений інтерес до якості освіти зумовлений зростанням загальних витрат на освіту; розширенням системи освіти; збільшенням кількості навчальних закладів та необхідністю “прозорості” їхнього функціонування; підвищенням мобільності студентів і викладачів; інтернаціоналізацією європейського ринку праці.

Мета статті – висвітити шляхи й методи підготовки менеджерів у вищих навчальних закладах, використання основ менеджменту в управлінні педагогічним колективом.

Існування ринку в системі освіти свідчить про те, що для його функціонування необхідний педагогічний менеджмент, який має на меті вивчення основного попиту споживачів (банків, учнів, педагогічного кола, керівників); пропаганду й поширення кращих педагогічних інновацій; створення умов для залучення додаткових фінансових джерел розвитку освітніх послуг.

Тому зусилля менеджерів мають бути спрямовані на створення єдиного інформаційного поля для виробників освітніх послуг, забезпечення їхньої постійної взаємодії.

Головна фігура менеджменту – менеджер – професійний керуючий, який повинен мати подвійну професійну підготовку: педагогічну й управлінську.

Кожний викладач у навчальному процесі виконує функції менеджера та повинен:

1. Знати:

- сутність та основні завдання управлінської діяльності;
- основи системного аналізу та принципи побудови освітніх систем;
- основні принципи побудови зовнішнього середовища;
- основи прогнозування та обліку позитивних і негативних тенденцій у розвитку соціальних систем;
- принципи структурування та правила оформлення функціональної структури управління;
- базові варіанти організаційної структури освітнього закладу;
- принципи ефективного розподілу обов'язків та відповідальності;
- методи створення та підтримки морально-психологічного клімату в колективі;
- ефективні методи контролю;
- сутність основних демографічних процесів у суспільстві;
- основи організації економічної діяльності освітнього закладу;
- методи залучення додаткових коштів;
- критерії оцінювання якості навчальних планів, принципи та правила їхньої розробки;
- основи організації праці, заробітної плати освітніх закладів;
- законодавство про освіту та нормативні документи;
- інформаційні технології управління навчальним процесом.

2. Вміти:

- побудувати повний опис освітнього закладу;
- аналізувати внутрішні можливості освітнього закладу, виявляти приховані проблеми та знаходити ефективні шляхи їхнього розв'язання;
- прогнозувати та оцінювати зміни зовнішніх умов діяльності освітнього закладу;
- адекватно оцінювати якість планів освітніх закладів, визначати напрями вдосконалення планування;
- ефективно визначати мету та планувати заходи з її досягнення;
- прогнозувати та здійснювати оцінювання наслідків прийнятих рішень;
- аналізувати та оцінювати інноваційні обставини навчального закладу;
- ставити перспективну мету та розробляти стратегію розвитку;
- давати психологічну характеристику особистості;

- визначати напрями вдосконалення контролю в навчальному закладі;
- складати нормативні документи, що стосуються професійної діяльності, організувати справочинство;
- забезпечувати посередництво, з одного боку, між особистістю і сім'єю, а з іншого – між різними структурами.

3. Володіти:

- методами системного аналізу і прогнозування, що характеризують діяльність навчального закладу;
- методами самооцінки, самоаналізу та вдосконалення своїх управлінських якостей і здібностей;
- знаннями про засоби, види, закономірності спілкування;
- засобами запобігання конфліктам у колективі та їх вирішення;
- основами соціологічного аналізу та прогнозування, методами соціологічних досліджень;
- методами маркетингових досліджень у соціальній сфері;
- методами складання кошторису прибутків і видатків навчального закладу;
- інформаційними технологіями, навичками їхнього використання.

На відміну від командно-адміністративних методів управління, в умовах менеджменту зростає вміння керівника оцінювати свої якості та здібності, особистісні обмеження, здібності і якості підлеглих. Тільки за таких умов можна стати перспективним керівником.

Бурхливий розвиток інформаційних технологій та їхнє впровадження в усі ділянки освітнього процесу привели до зміни педагогічного менеджменту, який будується на поділі праці.

Впровадження нових інформаційних технологій (ІТ) дало змогу суттєво модернізувати навчальний процес, підвищити ефективність навчання шляхом управління процесом викладання також на основі поділу праці.

Якщо розглядати діяльність викладача в інноваційному навчальному процесі, то можна виділити такі спеціалізації:

- фахівець з розробки навчального курсу;
- консультант з методів навчання (допомагає учням знайти та реалізувати свою освітню траєкторію в розробленому навчальному матеріалі);
- тьютор (фахівець з інтерактивного подання навчальних курсів, взаємодії з учнем у процесі навчання);
- фахівець з контролю за результатами навчання, відповідальний за проведення тестів, заліків, іспитів.

Такий поділ праці можна подати у вигляді схеми (див. рис.).

Ефективність викладацької діяльності здійснюється та контролюється на підставі моніторингу, який передбачає:

- 1) аналіз і виявлення слабких сторін і розбіжностей у спільній праці розробників навчальних курсів і доставки дистанційних курсів;
- 2) аналіз думок учнів, які пройшли навчання за дистанційною формою;

3) аналіз досвіду організації педагогічного процесу в інших навчальних закладах, які навчають за дистанційною формою.

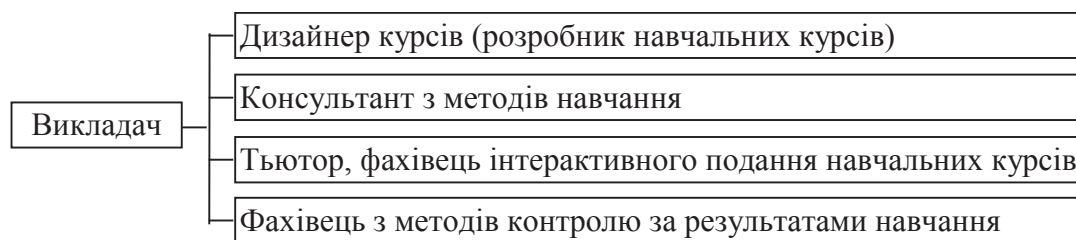

Рис. Схема діяльності викладача в інноваційному навчальному процесі

Аналіз сучасного стану підготовки педагогічних кадрів до управлінської діяльності дає змогу виявити суперечність між знаннями, які одержують студенти в педагогічному ВНЗ, та вміннями ефективного управління, регулювання діяльності викладачів. Це зумовлено недостатнім рівнем підготовленості фахівців до професійної діяльності як педагогів-менеджерів, недостатньою участю в розробці та прийнятті управлінських рішень, недостатньою участю в розробці та прийнятті управлінських рішень як у частині впровадження інноваційних технологій у навчальну діяльність, так і в розв'язанні поточних, стратегічних проблем, що виникають у процесі навчання.

Слід зазначити, що в сучасних умовах підвищився інтерес випускників загальноосвітніх середніх навчальних закладів до підготовки менеджерів, що зумовлено потребою суспільства. Отже, необхідна підготовка студентів педагогічних ВНЗ до професійної діяльності педагога-менеджера. Об'єктивна реальність переходу педагогічних ВНЗ на підготовку фахівця, який творчо працює, професійна компетентність якого дасть змогу успішно керувати всім процесом навчання, організовувати освітню підприємницьку діяльність.

Розв'язання багатоаспектної проблеми – становлення педагога, який був би здатний до ефективного управління, економічно мислив, оперативно розв'язував завдання з реалізації конкретної мети; можливе, якщо майбутній викладач оволодіє знаннями, вміннями та навичками менеджменту в цілому та педагогічного менеджменту зокрема.

Недостатня професійна компетентність учителів і викладачів загальноосвітніх закладів та студентів педагогічних навчальних закладів потребує створення системи неперервної освіти в галузі управління цією сферою та її економіки. Інтенсивність такої підготовки фахівців певного профілю повинна забезпечуватися не тільки в системі вищої освіти, а й у процесі післявузівської підготовки, в рамках якої здійснювалося б професійно-особистісне становлення педагога, здатного до ефективного управлінської діяльності в галузі освіти.

Висновки. Запропонований розгляд здійснення менеджменту в управлінні педагогічним колективом дає змогу ефективно й поетапно вирішувати

ти завдання навчання; керувати навчальним процесом у співпраці, повазі та довірі усіх співучасників навчального процесу; здійснювати самоаналіз дій усіх співучасників навчального процесу; здійснювати пропаганду та розповсюдження освітніх послуг; створювати єдине інформаційне поле для виробників і користувачів освітніх послуг, їх постійної взаємодії.

Література

1. Дмитренко Г.А. Цільове управління: оцінка результуючої діяльності учнів та педагогів / Г.А. Дмитренко, В.В. Олійник, О.Л. Андрієва. – К. : УПКККО, 1996.
2. Кадемія М.Ю. Менеджмент в управлінні педагогічним колективом / М.Ю. Кадемія, М.П. Свіржевський. – Вінниця, 2004. – С. 42.
3. Одерій Л.П. Менеджмент якості вищої освіти: методи і механізм / Л.П. Одерій. – К. : ІСДО, 1995. – С. 5.
4. Олійник В.В. Наукові основи управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти: монографія / В.В. Олійник. – К. : Міленіум, 2003. – 594 с.
5. Управление развитием школы : пособие для руководителей образовательных учреждений / под ред. М.М. Тютюнника, В.С. Лазарева. – М. : Новая школа, 1995. – 464 с.

КАРАКАТСАНИС Т.В.

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ В ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ

На сучасному інформаційному етапі розвитку суспільства студенти та викладачі іноземних мов мають змогу спілкуватися з колегами з усього світу, переглядати автентичні відеоматеріали, брати участь у відеоконференціях та семінарах, що проводять зарубіжні методисти, дистанційно навчатися за кордоном. Це, в свою чергу, вимагає від них уміння розуміти аудитивно-зорову інформацію. Це вміння є невід'ємною складовою іншомовної комунікативної компетенції, про важливість оволодіння якою йдеться у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, Національній доктрині розвитку освіти України. Незважаючи на велику кількість теоретичних праць, спрямованих на вирішення цієї проблеми (М.В. Ляховицький [2], Н.І. Бичкова [1], В.І. Писаренко [4], Т.О. Яхнюк [6], S. Stempleski [8], J. Lonergan [7]), власний досвід викладання іноземної мови в коледжі, результати опитування студентів і молодих викладачів іноземної мови свідчать про те, що ті та інші стикаються із значними труднощами при роботі з автентичними відеоресурсами. Однією з причин цього, на нашу думку, є відсутність систематичності в роботі з відеоматеріалами під час іншомовної підготовки студентів. Це зумовлено тим, що критерії відбору відеоматеріалів та завдання для роботи з ними в процесі навчання іноземної мови студентів коледжів розроблені недостатньо. До того ж не всі викладачі приділяють увагу постійному оновленню відеотеки для підтримання інтересу у студентів, коригуванню роботи з відеоматеріалами, відстежуючи ефективність їх використання при роботі з певними групами студентів коледжів; мало слідкують за тим, щоб матеріал, з яким вони працюють, залишався актуальним.